

Protokoll VU-möte 2025-09-17

Digitalt, kl 10.00-11.30.

1. Mötets öppnande

Ordförande Anders Hedeberg öppnade mötet.

Beslut: Mötet förklarades öppnat.

2. Förslag till dagordning

Beslut: Dagordningen antogs.

3. Val av justeringsperson

Förslag gavs på Andreas Furustam.

Beslut: Mötet valde Andreas Furustam till justeringsperson.

4. Protokoll

Punkten utgick.

5. Kansliet

Malin har slutat i kansliet. Hennes uppgifter delas upp och Rasmus fortsätter som sakkunnig fisk & fiske. På åtgärdssamordning går Amanda Östman in men kommer företräddas av Lisa Weimann under hennes mammaledighet. Båda Amanda och Lidsa jobbar till vardags på Vattenenhet men bland annat övergödningsfrågor.

VU noterar informationen.

6. Ekonomi

Bernhard och Friederike gick igenom budgetuppföljningen. Förbundet har intäkter inklusive uppbokat på 3,5 miljoner. Ca 25% av prognosen är utbetalt, vilket är normalt för den här tiden.

Förvaltningsplanen (konto 4047) har dragit över lite (ca 30.000 kr i prognosen), men det kommer lösa sig. Fler medel kommer rekvideras framöver.

Beslut: Budgetuppföljningen godkänns och tas upp på styrelsemötet.

7. Översyn andelar

Kansliet har uppdrag att se över och eventuellt föreslår justering av medlemsandelar. Efter styrelsebeslut i mars har en referensgrupp tillsatts. Referensgruppen har haft ett möte och förslag på beräkning av avgifter har tagits fram. Friederike gick kort igenom bakgrunden till översynen och sammanfattade arbetsgruppens synpunkter så länge. VU var mycket nöjd med gruppens arbete.

För kommuner föreslås en modell baserade på invånarantal och yta/strandlängd. Enstaka medlemmar skulle då få signifikant högre andelstal, men denna stämmer överens med befolkningsutvecklingen de senaste 24 åren. Invånarantal bedöms som viktigast här.

VU tyckte att en så enkel modell som möjligt är bra och det är viktigt med rättvisa och transparens, men det bör inte öppna för diskussioner på detaljnivå.

Staten behöver ta sitt ansvar. Försvarsmaktens andelstal bör vara högre än idag på grund av utökad aktivitet jämförd med 1990/2000-talet. En del av påverkan är ammunitionsutsläpp, den bör kvantifieras så det blir rättvis (det vill säga inte endast väga in kvalitativt).

Idag kan man vara intressent i förbundet med eller utan prenumera-tionsavgift. Skillnaden är inte längre aktuellt, intressenter bör få samma avgift, förslagsvis i storleksordningen 500-800 kr. För jämförelse har Vänerns vattenvårdsförbund en avgift på 800 kr till stödjande medlemmar.

Beslut: Förslaget ska redovisas på styrelsemötet och referensgruppen fortsätta sitt arbete.

8. Åtgärdssamordning

Marcus uppdaterar om åtgärdssamordningen. Personalomsättning då Malin slutade har försvårat lite, men det har fungerat bra ändå.

I Ålebäcken och Röttleån fortsätter provtagning, med mindre justeringar. Upphandling för konsultuppdrag åtgärdsinventering pågår.

För Lillån/Huskvarna finns redan konkreta åtgärdsförslag.

Markägarkontakt och möte planerat under hösten.

VU noterar informationen.

9. Revidering Vattenvårdsplan

Arbetet är försenad men planen är att fokusera på vattenvårdsplanen i höst. Finns både finansiering och timmar. Förhoppning är remiss efter jul.

VU noterar informationen.

10. Revidering Förvaltningsplan

Endast tillgänglighetsanpassning och några småjusteringar i layout kvar.

VU noterar informationen.

11. Samförvaltning fiske

- Vårens möte belyste problematiken kring resursfördelningen
- ”Miniworkshop” kring harrproblematiken, försörjningsberedskap och utreda förutsättningar för hetvattenstvättar
- Malin slutar, ny samordnare på gång, sannolikt Daniel Melin
- Höstmötet framflyttat till i november
- Fokus på resursfördelningen och nytt regelpaket på höstens möte

VU noterar informationen.

12. Enkät om förbundet

Kansliet har tagit fram en enkät för att undersöka medlemmars (& intressenters) synpunkter, förväntningar, behov och önskemål kopplade till förbundets verksamhet. Man är generellt nöjd med förbundets verksamhet, men utvecklingsmöjligheter finns. Det som föreslagits är bland annat mer samverkan, mer åtgärdsarbete och information till politiker. Vi har börjat jobba på dessa punkter, till exempel har vi startat ett åtgärdssamordningsprojekt och träffat riksdagsledamöter.

Större förändringar som fast åtgärdssamordnare eller större ansvar för miljöövervakning i hela avrinningsområdet kräver fler resurser och delvis ändringar i stadgar.

Förbättrad samverkan gäller troligen i första hand med kommunerna. Kan skilja sig i frågorna om förbundet tar ledning eller bara öppna för samtal (som drivs sen av andra vidare). Rekreation/friluftsliv skulle kunna vi jobba med också.

Önskemål från kommuner att använda förbundet som ”bibliotek” – plattform för information med mera.

Förslagsvis kan vi ta initiativ till att prata med kommunerna om vilka möjligheter de ser till ökad samverkan, till exempel kring vilka frågor.

Beslut: *VU föreslår att kansliet tar kontakt med kommunerna för att undersöka önskemål om samverkan.*

13. Ekosystemtjänstanalys – förfrågan Jönköpings kommun

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Jönköpings kommun föreslår att utreda förutsättningarna för analys av Vätterns värde utifrån en ekosystemanalys och föreslår även förbundet som huvudman. Nämnden vill också att förbundet arbetar för att Vättern pekas ut som riksintresse för dricksvatten.

Bakgrund är en analys av Mälarens värde från 2014, sedan dess har diskussioner funnits i omgångar att göra likadant för Vättern. Kansliets ståndpunkt var då (som nu) att en liknande analys – så kallad socioekonomisk simpleranalys - inte är rimligt för Vättern och kommer missa Vätterns stora värden som inte kan direkt översättas i en ekonomisk summa. En ”riktig” ekosystemtjänstanalys för Vättern skulle vara väldigt komplex och endast halv-kvantitativ, alternativt väldigt smalt. Oftast saknas data, att samla in den blir också dyrt (till exempel fritidsfiske). Metoder är fortfarande under utveckling.

Kansliet ska följa de olika EST-projekt som HaV driver.

Kansliet har tagit fram ett förslag på svar till Jönköpings kommun:

- Förbundet jobbar redan med att bevara/skydda Vättern, bl.a. som riksintresse dricksvatten (= arbetspunkt)
- Vättern har mycket stora värden men dessa fångas inte upp i socioekonomisk analys
- Kansliet följer utveckling av ekosystemtjänstanalyser
- Bättre att avsätta begränsade resurser där de gör mest nytta

Beslut: *VU instämmer i kansliets bedömning och kansliet ska svara kommunen enligt förslag.*

14. Inför styrelsemöte

Styrelsemöte kommer hållas hos Länsstyrelsen med avslutande studiebesök på Häggeberg om möjligt.

Viktiga punkter att ta upp är åtgärdssamordning, översyn av medlemsandelar, utveckling av förbundet och arbetet med planerna.

Beslut: *Kansliet ska planera styrelsemötet enligt förslag.*

15. Undersökningar enligt program

- **Inga sällanmoment** under 2025.
- **Bekämpningsmedel** i Vättern och tillflöden (Screening)

Undersökning av pesticider i tillflöden runt Vättern plus utsjön, samarbete med Länsstyrelserna som finansierar huvudandelen av kostnader. Analyslabb: ALS. Mini-rapport kommer senare.

VU noterar informationen.

16. Projekt på gång

- **Från data till dialog: kommunikation kring vattenkvalitet i våra stora sjöar:** Har beviljats av FORMAS, ca 2 miljoner 2025-27. Drivs av Mälarens vattenvårdsförbund. Vätternvårdsförbundet samt Vänerns och Hjälmarens vattenvårdsförbund är med i projektet. Uppstartsmöte i oktober.
- **Utvecklingsprojekt 2023 - BioAssay dricksvatten:** Analyserar vattenkvalitet med hjälp av effektbaserade metoder. Ytterligare analyser har genomförts under 2024. Förhöjd östrogenaktivitet (ER) i Vättern. Rapport på gång. Under 2025 **källspårningsprojekt** för att förklara den oförväntat hög ER-aktiviteten i Vättern. Deltagare: VVF plus 2 kommuner plus Vätternvatten. Provtagning i reningsverk, industrier, jordbruk och deponier för att se vart de höga halterna av hormon(liknande) ämnen kommer ifrån. Mycket hög ER i Huskvarnaån. Länsstyrelsen finansierar ytterligare lokaler för källspårning.
- **Utvecklingsprojekt 2024 - PFAS-trend i fiskar 1972-2023:** Rapport publiceras i början på oktober, kommunikationsplanering pågår. PFOS och PFAS minskar i alla tre sjöar, I Vättern sedan 2008 och i Mälaren och Väneren redan sedan 2000. Andelen av långkedjade non-PFOS-PFAS har ökat.
- **PFAS-kartläggning:** Förslag från kansliet att söka LOVA-bidrag till ett kartläggningsprojekt – syfte är att hitta fler tillflöden som bidrar med PFAS-tillförsel till Vättern, som ett steg 1 inför vidare källspårning. Planera provta ca 25 lokaler runt sjön. Även workshop som riktar in sig till kommuner. LOVA-handläggare positivt, kan skicka in ansökan i början på oktober.
- **Omställningslabb PFAS-fritt Mälaren.** Ansökan till Water Wise Society, ansvarig IVL. VVF med som strategisk partner.

Beslut: *VU är positivt till ett PFAS-kartläggningsprojekt, kansliet ska ansöka om finansiering enligt förslag.*

17. Provfiske (program & projekt)

- Telemetriprojektens framtid osäker, eventuellt skifte till mer fokus på vattendragen – utvärdering från SLU på gång
- PFAS öring – resultat på gång
- Djuputbredning rovmärla – finns mest på väldigt grunt vatten

- Viss osäkerhet kring laxutsättningarna, eventuellt östersjölox nästa år

VU noterar informationen.

18. Publiceringar

Inga aktuella men flertal på gång.

- Bioassay
- Inventering vandarmussla
- Makrofyter 2022-24
- PFAS-trend
- Glacialrelikter
- Årsskrift

VU noterar informationen.

19. Kommunikation

- **Möten mm:** deltagande på Nationaldagen i Karlsborg och/eller Vätternrundan i Motala fick ställas in på grund av underbemanning. Planerar deltagande på Rödningens & öringens dag i Huskvarna i slutet på oktober.
- **Föredrag:** Flera, bland annat Östergötlands riksdagsledamöter i november tillsammans med Länsstyrelsen
- **Webb:** Uppdatering av Vätternliv planeras under hösten
- **Social Media:** Förbundet ”tar över” Runt Vätterns instagramkonto 3 veckor per år
- **60 år miljöövervakning!** Behöver uppmärksammas 2026.

VU noterar informationen.

20. Vattenråd

Erhållit bidrag från Vattenmyndigheten för samverkan, 62.000 kr.

VU noterar informationen.

21. Yttrande/remisser

- **Ut:** -
- **In:** Sibelco återigen, förslag på nya villkor efter domstolsförhandling 26/8
- **Pågående ärenden**
- - Karlsborg: Anmälan om ändringar till FIHM: P4, FMV

VU noterar informationen.

22. Kalender

- **Nästa samförvaltningsmöte:** 24 november
- **Nästa VU-möte:** 9 december (skype)
- **Nästa styrelsemöte:** 15 oktober

- Miljöövervakningsdagar 16 september
- Utförarmöte november

VU noterar informationen.

23. Övrigt

Punkten utgick.

24. Mötet avslutas

Friederike Ermold
Vid protokollet

Anders Hedeberg
Mötesordförande

Andreas Furustam
Justeringsperson

Deltagare:

Friederike Ermold, Bernhard Jaldemark, Elin Pettersson, Anders Hedeberg, Pelle Holmström, Andreas Furustam, Marcus Nilsson